Fra Det Kgl. Biblioteks tekstportal (tekster.kb.dk)

Titel: Den ifra Maanen hiemkomne Politicus et Ugeblad [No. 1-5]

Citation: ”Den ifra Maanen hiemkomne Politicus et Ugeblad [No. 1-5]”, i *Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 18*, Forlægger Mette Margrethe Bie [Høecke], ? [1772], s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-2_018-shoot-workid2_018_005.pdf (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Luxdorphs samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 2 bind 18

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

Læs Public Domain-erklæringen

Den ifra Maanen hiemkomne Politicus et Ugeblad No. 1.

Kiøbenhavn trykt hos P. H. Höecke. 1772.

2
3

Fortale.

Der ere i Verden saa mange Maader og Billeder at forestille Sandheden under; ligemeget hvilket af dem man vælger, nok, naar det allene er beqvemt. Vi have paa Skuepladsen saa mange Acteurer, som dog kalde sig Tilskuere, forstaae paa den lærde Skueplads; ligemeget kan det være Læserne, enten de bære det ene eller det andet, enten en Herres eller Arleqvins Navn, naar de kun svare til Navnet eller den antagne Caracter, og udføre Rullen vel.

Jeg er en politisk Tilskuere, nyelig hiemkommen fra Maanen; ingen støde sig derover eller ansee det for noget Urimeligt. Uagtet jeg ey efter den vakkre Italienske Poets Ariosts Beretning, som en anden Ridder Astolph, i Selskab med den hellige Johannes paa en gloende Vogn har faret op til Maanen, for at befrie en anden Roland, som er gaaet fra sin Forstand, saa er dog min Opfart virkelig skeet, og Læserne ville

4

Fortale.

selv begribe den, naar jeg faaer den Ære at berette den. Jeg kan ey undlade at erindre Læserne om det, bemelte Ariost fortæller, nemlig: At der i Maanen er en Dal, hvori alt det findes, som er blevet tabt paa Jorden, være sig Rigdom, Kroner, et got Rygte, Almisser, som gives efter eens Død, Vers, som overleveres til Konger, m. m. Jeg erindrer kun Læserne om dette, saasom jeg i mine Blade kommer til at tale om denne Dal, hvilken jeg for Tydeligheds Skyld vil kalde Ariostes Dal. I Maanen findes og, efter den samme Autors Beretning, al den Forstand, som er tabt paa Jorden. Men med den gode Autors Tilladelse er det Usandhed; thi Jorden taber slet ingen Forstand, som kunde være tienlig i Maanen, hvor de ansee vor jordiske Forstand for Daarlighed, ja for et heelt Raserie. Ney, hvad der findes i Maanen eller ikke, det maae jeg forstaae, som nyelig er kommen derfra, og som nu stunder til at berette Læserne saadan forunderlige Ting, som neppe nogen kan troe, uden den, der selv haver seet dem, og det har jeg; som har den Ære at være Læsernes tienstvillige Autor.

5

Mira Cano.

Førend jeg gaaer videre med Skriftet, holder jeg for at jeg skylder Læserne en Underretning om, hvorledes jeg er kommen op til Maanen. Manden var da denne i Jeg lod mig af overmaade tyndt Messing-Blik udarbeyde 400 Kugler, og ved en Luft-Pompe trak jeg all Luften ud af dem; Kuglerne vare saa tynde at enhver af dem var meget lettere end den Luft som af samme var udpompet. Disse Kugler maatte altsaa efter physiske Grunde ey allene kunde blive hængende men og slige op i den frie Luft; paa disse Kugler hæftede jeg fast en Machine som et Skib, med sin Mast og Roer samt Seygl; Skibet var giort af Kork, og Skibet, Kuglerne, jeg selv med alt det jeg bragte med mig, var tilsammen ey tyngere end den af Kuglerne udpompede Luft. Kuglerne foraarsagede at jeg stigede i Luften, med Roeret styrede jeg Skibet, og Vinden blæste i mit Seygl her ligesaa fuldt som paa Søen. Et par Timer seylede jeg afsted uden at fornemme nogen synderlig Forandring; endelig mærkede jeg, at jeg med Besværlighed begyndte at drage min Aande, hvilket kom deraf, at Luften blev finere, men dette havde jeg forud betænkt og til at forekomme det belavet mig paa Midler derimod, nemlig jeg havde taget med mig nogle Flasker Vand og en Svamp, Svampen blødede jeg i Vand og ved at holde den til Næsen forekom jeg den Besværlighed ved Aandedrættet som den finere Luft Medførte, og da jeg et par Timer havde seyglet omkring, fornam jeg ey mere til den Besværlighed, formodentlig fordi jeg blev mere vant til den fine Luft. I Førstningen styrede jeg ikke min Cours meget høyt, og var formodentlig kun en knap halv-

6

fierding Vey over Jordkloden, hvilket jeg kunde slutte deraf at jeg den første Aften paa min Reyse kunde høre Vægteren i Frue Taarn raabede 3 Qvarteer til 10. Paa det jeg nu kunde ligge stille naar jeg vilde, havde jeg medtaget nogle tomme Kugler hvoraf Luften var udpompet, saasnart jeg nu lod Luften ind i een af dem og slap den ned, søgte den formedelst sin Tyngde Jorden, og som den ved et Toug var fastgiort til mit Luft-Skib, laae jeg for den til Anker, men hver gang jeg vilde afsted igien, maatte jeg, saa at sige, kappe Anker. Jeg havde 3de Kugler med, af hvilke de 2de alt vare forbrugte, og den 3die som den største havde jeg tilbage, for ved dens Hielp igien at komme ned paa Jordkloden. I halvanden Dag havde jeg saaledes seyglet omkring ret hovmodig af mit Paafund, hvilket jeg vilde drive videre. Min Tanke var igien at tage ned til Jorden og indrette flere større Kugler som kunde bære et Skib med Ladning og heelt Mandskab. Jeg tvilede ingenlunde paa at giøre mig et udødeligt Navn, og som en anden Columbus med en langt kunstigere Seylads at opdage og indtage nye Verdener. Jeg titulerede mig alt selv i Tankerne for General-Gouverneur af Maanen Mars, Jupiter og Venus, som jeg alle ved min Luft Seylads agtede at opdage og erobre, om det endskiønt skulde skee med mere Uret, ligesaa liden Tapperhed og større Stumpelykke, end Spanierne underlagde Mexico. Til den Ende hastede jeg igien ned til Jorden, og saasom jeg besluttede at ankre ved Øster Port, udkastede jeg min sidste Kugle, men til al Ulykke kastede jeg Ankeret alt for tidlig og Kuglen faldt, som jeg i min medhavende Kikkert kunde see, lige ned paa Hovedet af en Matros-Dreng i Timians-Gaden i Nyeboder. I et Øyeblik vare en Snes Drenge omkring og begyndte at trække paa Kuglen og det derved fæstede Toug; der gik enda nogenledes an, og havde de vedblevet havde de trukket mit Skib ned med til Jorden, men til al Uheld fik een iblant dem en Kniv op og overstået Touget. Enhver kan let tænke hvor forbau-

7

set jeg blev herover, alt Haab om Tilbagekomst var mig betaget, og jeg saae mig ligesom dømt til ævig at svæve i Luften uden at vide hvor jeg skulde lande. Jeg saae nu det var forsilde at bejamre min Daarlighed; Jeg var derfor, og intet andet var tilovers for mig end at søge Land hvor jeg kunde. Til min Lykke var det just tiltagende Maane, jeg styrede derfor, ved Hielp af en hos mig havende Compas, Coursen lige hen til Maanen; Jeg giorde Roeret fast og overgav mig paa Lykken. Endskiønt jeg ikkun havde med mig 4re Krydde-Tvebakker og 2 Kumens-Kringler, havde jeg dog Proviant mere end nok, thi jeg sølede ingen Sult, hvilket jeg tilskriver Luftens Forandring, ey heller blev jeg søvnig, maaskee af samme Aarsag. I 3 Dage seylede jeg omkring uden at mærke noget besynderligt, undtagen de Omvexlinger Dag og Nat forvoldte, hvilke forekom mig anderledes end paa Jordkloden, thi Dagen forekom mig klarere og Natten knap saa Mørk som et Tusmørke.

Den 4de Dag fornam jeg at Luften blev tungere, og nu var jeg Maanen saa nær at jeg kunde see Toppene af endeel Bierge. Hvorledes det var eller ey, blev jeg nu overmaade søvnig, hvilket jeg tilskriver den tungere Luft, som svæver om Maanens Klode og ved dens Uddunstninger bliver grovere. Kort nu faldt jeg i Søvn. Imedens jeg nu sover, maae jeg berette noget som jeg ved min Tilbagekomst til Jordkloden igien har erfaret; nemlig at i den Tid jeg seyglede i Luften, have vore Stiernekigere paa Jorden opdaget et nyt Phoenomenon, og jeg havde den Ære at see mig selv paa Prent beskrevet som en streifende Comet; dette diverterede mig uendelig, allerhelst da jeg af alle Verdens Astronomie læste Anmærkninger ovrr mig som et sælsomt Luftsyn, sælsomt nok! thi hvo kunde troe at en Politicus seyglede saaledes omkring i Luften?

8

Hvor længe jeg har sovet skal jeg ey til visse kunde sige, men endelig vaagnede jeg ved det, at mit Skib stødte an paa Spidsen af et meget høye Bierg, hvilket var just det som Astronomi kalde Taurus og hvilket Helvetius nøye har beskrevet. Ved Stødet brækkedes 3 a 4re af mine Messing-Kugler, og ved det der gik Hul igiennem dem, kom Luft ind i dem, følgelig kunde de ey, saa at tale, mere flyve i Luften; men ved det de bleve tyngere end samme, var Æqvilibren borte, og altsaa standsede min Seyllads.

Enhver kan let forestille sig hvor forbauset jeg blev ved at see mig paa et saadant Sted. Jeg kunde længe ikke fatte mig, og ansaae den hele Tildragelse for en Drøm, hvilket jeg saa meget des hellere kunde giøre, saasom jeg just opvaagnede af en Søvn. Det gik mig virkelig, som der tales om den til Baron forvandlede Jeppe paa Bierget, i Holbergs Comoedie; men saasom ingen Nille vilde opvække mig, maatte jeg tage min Fornuft til Hielp og opvække mig selv.

Jeg begreb efter nogen Betænkning, at jeg maatte være ankommet paa en fremmet Klode; thi i Førstningen tænkte jeg at jeg var kommet tilbage igien til Jorden. Men de Omstændigheder jeg siden vil berette, hialp mig snart ud af Drømmen.

9

Den fra Maanen hjemkomne Politicus. No. 2. Nu saae jeg mig da lykkelig arriveret paa en nye Himmel-Klode. Jeg betragtede den saa vidt jeg kunde. Mit Skibs Forliis smertede mig i Førstningen meget; men da jeg eftertænkede, at jeg dog engang maatte lande, og at en bestandig Omseyling var mig umuelig at udholde, stillede jeg mit Sind tilfreds, og ansaae det som en Bestyrelse af Forsynet, at mine Kugler brækkedes. Jeg begyndte nu at see mig om, og betragtede det Bierg, paa hvis Spidse jeg havde giort Skibbrud. Jeg befandt

at det var et Marmor-Bierg, allevegne saa glat som det var poleret. Dette satte mig ikke i en liden Ængstelse; thi jeg faae ingen Muelighed til at komme ud deraf, uden at brække Arm og Been. Jeg blev overmaade bedrøvet, og tænkte snart paa min Daarlighed i at begynde denne Luft-Seyllads, snart paa mit Uheld, at strande paa et saa vanskeligt Sted. Ja jeg begyndte allerede at betragte det som mit Gravsted, da jeg just lige bag ved mig saae, at der var i Bierget udhugget ligesom Trappetrin fra det øverste indtil det nederste. Dette opvækkede en dobbelt Glæde hos mig; thi baade visede det mig Leylighed til at komme ned, og tillige gav mig et Spor paa Mennesker, hvis Hænders Gierning dette nødvendig maatte være. Men een Ting formindskede min Glæde, thi jeg kunde ey vide de Menneskers Art, som her fandtes, om de vare som vilde Cambaler, Cariber, Hottentotter

10

og Menneske-Ædere, eller om de vare civiliserede, sædelige og fromme. Jeg haabede til det beste, men svævede imellem Haab og Frygt.

Jeg tog min Kikkert op for at vilde see, om jeg kunde øyne flere Spor af Mennesker, men forgieves; thi lutter Bierge vare omkring mig af adskillige Farver, hvide, sorte og rødagtige, og deres høye Spidser forbød mig al videre Udsigt. Endelig blev jeg træt og lagde mig plat ned paa Stenene, hældende mit Hoved til mit Skib, og endelig slumrede jeg ind. Da jeg igien opvaagnede, og reyste mig op for at see omkring mig, blev jeg neden ved Bierget vaer noget, som bevægede sig, jeg fik strax min Kikkert frem: men hvor blev jeg ey forundret og tillige forskrækket, da jeg saae at det var menneskelige

Skabninger, som præsenterede sig overmande store!

De begyndte paa de omtalte Trappetrin at stige op paa Bierget, og da de komme nærmere, saae jeg at deres Ansigter vare gandske lodne som en Biørns, og blev jeg tillige vaer, at de havde store spidse opstaaende Øren, ligesom et Æsels; i øvrigt var Skabningen gandske menneskelig. Dette tilligemed deres usædvanlige Størrelse giorde mig ganske forbauset. De vare 5 i Tallet, som kom opgaaende. Jeg kan ey nægte jeg blev saa forskrækket at jeg zittrede; og aldrig har jeg været mere bange, siden jeg tog min Attestats. Uden at erindre Umueligheden deri, besluttede jeg at tage Flugten; men da det var forgieves, satte jeg mig saa got jeg kunde, i Defensions-Stand. Jeg drog min Hirschfenger ud og holdte den i Haanden, og en Flaske fuld af Vand i den anden Haand, som jeg agtede i

Nøds-Tilfælde at slaae en af dem i Hovedet med.

Imidlertid nærmede sig mine formeente Fiender og komme op paa Bierget. De standsede strax, og betragtede mit Luft-Skib, som det lod til, med nogen Forundring; derpaa begyndte de at see paa og nærme sig til mig. —— Jeg blev halv rasende af Frygt og Vrede, og raabte i alle de Sprog jeg kunde, at de skulde blive mig fra Livet,

11

ifald de komme som Fiender. De rystede med Hovedet og derved tilkiendegave, at de ey forstode mig. De tiltalede mig igien; men jeg forstod ligesaa meget af deres Sprog. De kunde let af mine Gebærder mærke, jeg var forbauset. De vinkede af mig, og en af dem pægede ned af Bierget. Jeg tog det op i den Meening, at han vilde kaste mig paa min Hals ned, ifald jeg mukkede mere. Jeg stak derfore min Hirschfenger ind, faldt paa Knæe og begyndte at græde og bede. Den ene af dem kom hen til mig, omfavnede mig og kyssede mig. — Denne Venlighed satte Mod i mig, og skamfuld over min Feighed, reyste jeg mig op igien, gik omkring og kyssede dem allesammen, (NB. de bukkede sig ned, thi den mindste af dem var en god Alen længere end jeg), og giorde en Hoben Complimenter, af hvilke de, saavidt jeg kunde forstaae, ikkun loe. De talede noget indbyrdes, og derpaa fortsatte de Fire Veyen hen over Bierget og ned paa en anden Kant, hvor der og vare Trappetrin, som jeg ey forhen havde mærket.

Den Tilbageblevne vinkede ad mig med venlige Miner; og da jeg kunde begribe, han vilde ledsage mig ned af Bierget, fulgte jeg uden videre Betænkning med ham. Og da han fornam jeg vilde have mit Skib med, tog han det paa Haanden og bar det.

Min Ledsagere gik frem og jeg fulgte med bange Skridt efter. Paa et par Steder vare de i Bierget indhugne Trappetrin saa langt fra hinanden, at jeg med mine korte Been ey kunde naae fra det ene til det andet; min Anførere saae det og uden lang Betænkning tog mig ved Nakkebenet som en Hundevalp og løftede mig derover, hvilket jeg altsammen maatte lade mig gefalde. Da vi komme ned af Bierget, gik vi igiennem en lang Dal, NB. det var just Ariostes Dal, hvorom siden mere skal handles.

Ved Enden af og et halv hundrede Skridt ifra den, laae en Landsbye, der gik vi hen og der bragte min Anførere mig ind i et Huus som tilhørte ham. Han talede

12

nogle Ord til sine Huusgesinde og derpaa gik bort. Jeg ventede ved min Ankomst at see en Hoben vrimle omkring mig for at betragte mig som et fremmet og sælsomt Dyr, men intet mindre, de som mødte mig standsede ikke, og hvor jeg gik forbie, saae ingen ud efter mig. Aarsagen fik jeg siden at vide og den bestod deri at det ey var usædvanligt hos dem at see Indbyggere fra de andre Planeter, thi de havde Commerce sammen.

I det Huus hvor jeg kom ind, vare kun 3de Personer, nemlig min Vertes Kone, en Søn og en Dotter. Det faldt mig forunderligt at see Dotteren hugge Brænde og giøre anden Mands Forretninger, Sønnen derimod passede paa Kiøkkenet; thi her var det ingen Maade at see paa Kiønnet, enhver blev brugt til det han var beqvemmest til.

Man satte mig Spise fore og den bestod af adskillige mig ubekiendte og vel tillavede Jordens Frugter. Her aad man intet Dyre-Kiød; thi man ansaae det for ubilligt at hvædse sine Tænder imod de uskyldige Creature, som giør os saa store Tienester og Fordele.

Jeg vil ey opholde Læsernes Taalmodighed med at berette en Hoben Ubetydeligheder, jeg vil allene sige at nogle Uger ginge bort inden jeg kunde forklare mig ret i Sproget. Imidlertid da jeg lærte saa meget at jeg kunde spørge om et og andet, udfrittede jeg Landets Omstændigheder, Folkets Tænkemaade og Indsigt. Jeg befandt dem meget raae og dumme i alle Videnskaber, de vedste neppe mere end det den blotte naturlige Drift kan tilsige og meget lidet i Haandværker som Erfarenhed, Forlegenhed og Slumpelykke havde opdaget; men derhos vare de meget beqvemme til at fatte og iverksætte hvad man undervisede dem om, hvilket jeg siden erfarede. — Jeg besluttede at føre mig dette til Nytte og haabede med Tiden at blive en stor Mand, iblandt et Folk som jeg havde saa meget forud for, i Forstandens Snildhed og den erhvervede Kundskab.

13

Nu havde jeg lært Sproget og den Tid nærmede

sig at jeg skulde fremstilles for deres Regent. Her

maa jeg tale lidt om Regieringsformen og var den saaledes: Regieringen var arvelig og faldt altid til den ældste, enten det saa var en Søn eller Dotter, naar han kun var beqvem til Regieringen. Regentens Myndighed var uindskrænket, og kiendte ingen anden Grense end den Dyd, Billighed og Retfærdighed sætter for rettænkende Gemytter.

Kun een eneste Forpligtelse blev Regenten ved hans Regierings Tiltrædelse paalagt, nemlig denne: at han aldrig selv skulde handle imod eller undtage sig fra de Love han foreskrev andre, men han var altid forbunden selv at dømmes efter sin egen Lov. — Denne Forbindelse syntes at imodsige en absolute Eenevolds Regiering.

I alle Sager var Kongen ene og allene Dommere tilligemed hans Successor; man raisonerede saaledes: den ene Medborger kan ey dømme den anden; thi de ere alle Ligemand. Der vare ikkun fire ærværdige gamle Mænd bestillede, som undersøgede alle forekommende Tvistigheder, og naar alleting var undersøgt, indleverede de det til Kongen som afsagde Dommen. Man behøvede ey at frygte for Partiskhed, thi der gaves ingen Penge, Dommerne tienede allene pr. Honneur, og at blive det, var en stor Æres-Post. Men ifald nogen blev overbeviset om mindste Partiskhed, blev han uden al Naade hængt, i Følge deres Lov.

Denne simple Rettergangs Maade kunde gierne have Sted her hvor Trættekiærhed var en ubekiendt Last, og hvor man aldrig gik til Retten om nogen Ting, uden det man ey kunde selv forstaae at forenes om.

Angaaende deres Religion, da var den meget simpel, de dyrkede een eneste sand Gud, som deres Skabere og Velgiørere, de holdte en offentlig Sabbat Eengang hver Maaned, da de forsamledes, og da giorde deres Præst ey andet, end formanede dem til Taknemmelighed imod den

14

af hvis Haand de havde alleting og til at ære ham hver Dag mere ved deres ustraffelige Vandel og redelige Gierninger, end med blotte Ord og kunstlede Talemaader.

Deres Lærere eller Præster vare tillige de som undervisede Ungdommen i de Videnskaber og Kunster som det Folk havde inde. De vare alle vel aflagde, da man holdte fore at saa vigtigt Arbeyde udkrævede deres hele Tid, og at de følgelig ey kunde fortiene noget med andre Sysler. Religions Ceremonier og andre Embeds-Forretninger vare deres Geistlige ubekiendte.

De havde i det hele Land ey mere end et eneste Collegium, som bestod af Regenten som Præses og Tronfølgeren, 2de af deres Præster og 2de erfarne gamle Mænd af hver Stand i Landet, som samledes 4re Gange om Aaret, og i 4re Dage i Rad vare forsamlede, for at raadslaae om hvad der i et eller andet Tilfælde burde indskrænkes, udvides eller forandres. Sielden skeede nogen Forandring, thi naar noget blev besluttet,

blev det først et Aars Tid proberet, deels for at see om det var gavnligt, deels for at iagttage hvad deri burde forandres, og naar denne Prøve var forbie, stod det som var tienligt først ved Magt, blev offentlig bekiendtgiort og vandt Kraft af en Lov.

Adelskab vedste man her ikke af, ingen var Adelig uden ene og allene Kongen og hans Afkom. Naar nogen udmærkede sig med en besynderlig Fortieneste, fik han af Regenten et Ære-Navn, som passede sig paa hans Fortieneste. I min Tid vare tvende saadanne Caracteriserede, den ene blev kaldet: Agerdyrkningens Forbedrere, den anden den beste Skoemager, og disse Titler vare anseeligere end den største Caracter paa vor Klode, den gav ey allene Fortrinnet i alle Sælskaber, men enhver visede een saadan, en utvungen og oprigtig Ære; thi sagde de, det var en Pligt at være taknemmelig imod den som havde giort noget til Det Almindeliges Gavn.

15

Forresten vedste de ey af nogen Rang eller Gang; deres Præster, som ærværdige Lære-Fædre, bleve satte øverst og siden tog enhver Sæde efter sin Alder, der allene gav et Fortrin.

Mine Læsere seer heraf hvor eenfoldige disse Folk vare og hvor lidet Opfindelses Geysten kunde yttre sig iblant et Folk, som ey vedste at anspore den bedre.

Tiler og Ære-Navne koste intet for Staten, men de ere endog en mægtig Drivefiedre, de forekomme mig ligesom en Papir-Myndt, der vel i sig selv betragtet er intet, men Præget giver den et Værd, og den som har den troer dog han eyer, og han eyer og, en virkelig Skat, thi da den er Courant iblant det Sælskab han opholder sig i, saa kan det være ligemeget om den ey gielder uden fore.

Alt hvad man kan sige til Maanens Indbyggeres Undskyldning er dette: at de ey endda vare saa forfængelige som Jordklodens, følgelig kunde ey saadanne Belønninger iblandt dem være virksomme; men man maae sige om Forfængelighed hvad man vil, saa har den dog sin Nytte, og i det Politiske hvor man allene seer paa Virkningerne, bør man ey saa nøye regne Aarsagerne, alt nok naar Maalet erlanges og man ey paa syndige Maader kommer dertil.

Endelig kom den Dag at jeg for Regenten skulle fremstilles. Min Vert ledsagede mig til hans Residence, som laae en Miil fra vor Landsbye. Hans Slot var meget næt og aldeles forskielligt fra alle Bygninger i Landet som ey i mindste Maade lignede det i Pragt eller Størrelse.

Da jeg kom frem for Regenten, som var en gl. Graahærdet Mand og af hvis Ansigt lysede en særdeles Majestet og tillige Mildhed, faldt jeg paa Knæe for ham. Han rystede med Hovedet af mig og bød mig staae op, sigende: han vilde vel æres af sine Underdanere, men Knæefald var det hvorved baade han og alle burde ære den ævige Skabere, og han kunde ey som et Menneste imodtage den Ære han selv beviste sin Gud; thi ellers maatte han ansees for den som vilde deele Æren med Gud.

16

Skamfuld over denne velfortiente Irettesættelse, stod jeg op og besvarede adskillige Spørsmaale, som han forelagde mig. Iblandt dem vare de fornemste hvad jeg forstod og hvorved jeg troede at kunde ernære mig? Jeg besvarede dette vidtløftigen, og glemte ey at udstryge min Duelighed, ved at opregne utallige Ting, som jeg forstod og hvorved jeg lovede at giøre Underværk.

Han smilede af mig sigende, han vedste ey hvorledes et Menneske kunde forstaae saa mange Ting; thi han holdt fore at den var høystforstandig som forstod en Ting til gavns.

(Fortsættelsen følger.)

Avertissement.

Forlæggerinden af dette Blad boende i No. 117 i Studiistrædet udbeder sig Publici Yndest til dets Fortsættelse. -— Uden publiqve eller privat Offense, haaber hun det skal intressere Læserne. Det første No. tillige med dette ere at bekomme paa Byens Boglader, hos Bogtrykker Höecke i Helliggeiststrædet og hos Forlæggerinden, som er bleven det foræret til en Soulagement i Hendes fatale Omstændigheder en complet Aargang af dette Blad.

Hun har vovet dets Udgave, og der Respective Publicum kan bestemme om hun derved vinder eller taber.

Hver Onsdag udgaaer et Nummer paa anførte.

Stæder, som i Adresse-Avisen skal notificeres, ligesom det i Adresse-Avisens No, 159 er bekiendtgiort af

Forlæggerinden.

17

Den fra Maanen hiemkomne

Politicus. No. 3.

Endelig bad han mig at vise nogen Prøve paa det jeg forstod, og naar den befandtes god forsikrede han mig om Belønning. Han betalede min Vert for min Underholdning og sagde han vilde fremdeles betale for mig, indtil jeg kom saa vidt, at jeg selv kunde lære at fortiene noget. Disse sidste Ord krænkede mig inderlig; thi tænk engang, at jeg som en Bachalaureus Philosophiæ, en Physicus, en Mechanicus, en Lingvist, en Etudient des belles lettres, en Skribent, ja en Poet paa Jordkloden, som havde faaet 24 bene til Deposis og Laudabilem til Examen Philosphieum, som over en Snees gange havde dispuret in Cathedra og det sbsqve Præsidio, at, siger jeg, en saadan Polyhyster som jeg, skulde lære noget af de dumme, langørede Maanens Indbyggere, det var noget, som kunde komme Kallunet til at kaage i enhver ærlig Karl. Jeg gik da bort meget misfornøyet over den første Audience.

Da jeg kom hiem, begyndte jeg at eftertanke hvormed jeg vilde opsvinge mig. Jeg overveyede alt hvad

18

jeg vidste og forstod, men jeg fandt intet beqvemt. Endelig faldt det mig ind, at de ingen staaende Milice havde, men i Nøds Tilfælde, naar de komme i Uenighed med deres Naboer, hos hvilke Krigsmagten var ikke paa en bedre Fod, saa ginge de ud i Feldten saa mange som kunde, bevæbnede med Øxer, Hakker, Knøpler og hvad de forefandt. —

Jeg giorde strax et Project til en staaende regulair Milice, alt hvad jeg kunde erindre og sammenskrabe af vor Indretning paa Jorden, det anførte jeg, tillige med en vidtløftig Beskrivelse over Krigs-Disciplinen og Excercice-Maaden. Da det var færdigt, fornøyede jeg mig selv inderlig derover. En Tid af 3 Uger gik bort, inden jeg hermed blev færdig, imidlertid blev jeg meer drevet, ja gandske øvet i deres Sprog. Jeg gik lige hen til Residencen, og stolt af mit Project lod jeg mig anmelde, som den der ufeylbar troede at blive Generallissimus i Maanen.

Jeg fik strax Kongen i Tale, hvilket var en let Sag; thi man behøvede kun at anmelde sig for at blive indladt. Jeg overleverede mit Project, og ledsagede det selv med en prægtig Lovtale og en høytravende Forsikring om dets Nytte. Trods! om den beste Projectmager paa Jorden kunde bedre rose sine Vahre end jeg havde giort. Kongen imodtog det, sigende: det var meget vidtløftigt, han vilde igiennemsee det, og om 8te Dage skulde jeg faae Giensvar, Jeg ventede med

19

Smerte paa denne Tids Forløb og imidlertid igennemlæste jeg vel en Snees Gange selv mit Project for ret at huske det. Endelig den 7de Dag om Aftenen, blev mig fra Kongen et Skriftlig Giensvar tilstillet. Jeg torde knap aabne det for Glæde, thi jeg troede fast og sikkert, at jeg var udnævnt til Generallissimus. Jeg tog det med ind i mit Kammer og læste det, men hvor forbauset blev jeg ikke, da jeg saae mig saa mærkelig bedragen i mit Haab. Jeg vil sætte her Skrivelsen Ord for Ord, paa det Læserne selv kunde dømme om, hvorledes jeg blev til Mode. Skrivelsens Indhold var denne:

„Det er os en Umuelighed, fuldkommen at forstaae Eders vidtløftige Skrivelse, men saa meget forstaae vi, at den er gandske utienlig hos os. Vi raade Eder, at I ey en anden Gang spilde saa megen Tid paa unyttige Ting, men stræber, om I kan, med noget nyttlgt at giøre Eder vort Sælskab værdig."

Jeg blev som jeg var rørt med Lynild over denne Skrivelse. Skamfuldhed, Fortrydelse og Frygt bemestrede mig. Hvad vil der blive af tænkte jeg, ifald du ey er saa lykkelig at hitte paa noget som bliver antagelig? Hvor er nu din Opfindelses Geyst? tænkte jeg. Hvortil duer nu dine Videnskaber? Jeg ønskede tusinde Gange jeg havde lært et Haandverk, derved havde jeg kundet giort mig anseelig iblandt dem, men med det

20

jeg vedste kunde jeg ingen Vey komme. Jeg erfarede nu, at det var lettere at snakke om en Ting end at fuldbyrde den. Den første Gang jeg talede med Kongen, kunde jeg ey Engang huske at fortælle alt det jeg forstoed, men nu da jeg skulde iverksætte det, stod Forstanden gandske stille. Det gaaer gemeenlig saa med endeel pralende Projectmagere, de love meget just fordi de ey agte at holde noget, men ifald de alle fik saa kort en Replution som den jeg fik her i Maanen, kom de vist ey saa ofte frem med vindige og egennyttige Projecter.

Jeg maatte nu lade mine krigeriske Tanker fare og i stæden, for at blive General, maatte jeg nu beqvemme mig til at blive Landmand. Min Indsigt i Mechaniqven kom mig her til pas; thi ved dens Hielp indrettede jeg en Plov, og tiltæmmede 4 Oxer som kunde trække den, thi her fandtes ey Heste.

Man maae agte at her forstod man ey at pløye, ey heller at bruge Creature til at trække, man ristede selv Jorden op med store spidse og skarpe Jern-Spader, hvilret var et uhørligt Arbeyde og gik langsomt for sig; jeg kunde med min Plov og mine Oxer i en Dag pløye meere Agerland, end Indbyggerne der i 5 Dage kunde giøre med sine Spader og mit Arbeyde var ulige bedre end deres.

Saasnart denne Indretning var i Stand, loed jeg mig strax anmelde hos Kongen med min nye Opfindelse. Der blev strax 8 gamle Landmænd udnævnede,

21

i hvis Overværelse Forsøget med min Plov skulde skee. Disse gave deres Attest, og paa Grund af den blev min Opfindelse ey allene antaget men Høylig berømmet.

Jeg blev hentet til Kongen, som den gang var i det omtalte store Collegium. Jeg blev roset og betakket for min Opfindelse. Man spurgde mig først hvad jeg forlangede for min Umage? for det andet om jeg ey kunde og vilde giøre flere saadanne Plover? Jeg ærgrede mig inderlig over det første Spørsmaal, ansaae det som en Uskiønsvmhed, ar de ey med en Benaadning vilde aflægge min herlige Opfindelse. Jeg tænkte siden de ere uskiønsomme, saa skal du være begierlig. Jeg begiærede da 100 Rdlr. i vor Mynt for den første, og 50 for hver jeg siden skulde forfærdige og, tilbød jeg mig at ære Indbyggerne selv Kunsten med det samme; thi tænkte jeg inden de lære den, kan du fortiene mange Penge.

Man lod mig gaae et lidet ud, og da jeg kom igien blev mig de forlangede 100 Rdlr. udbetalte. Dette, sagde Regenten, er Belønningen for Deres Umage efter Forlangende, nu er den betalt og nu kan jeg først give Dem en Belønning, da jeg veed Deres Arbeyde er giengieldet. Man gav mig derpaa atter 400 Rdlr. til Douceur, og mig blev sagt, at Kongen havde foræret mig et Huus at boe i, samt vilde forsørge mig med alle fornødne Levnets-Midler, imod at jeg skulde forfærdige flere saadanne Plove for den forlangede Betalning, og maatte jeg tage saa mange som jeg vilde til Hielp af Indbyggerne,-

22

deels for at lætte mig Arbeydet, deels for at lære dem Kunsten.

Temmelig fornøyet med denne Belønning, gik jeg hiem i det mig anviste Huus og antog 4 Medhjelpere, ved hvis Hielp jeg inden 4 Dage forfærdigede en nye Plov, som strax med 50 Rdlr. blev mig betalt. Jeg tænkte herved at berige mig men det slog Feyl; thi der blev mig næste Dag sagt, at jeg ey skulde umage mig med flere, saasom een af mine Medhielpere alt havde lært Kunsten og kunde forfærdige dem, og siden en Indfød kunde giøre det, var det ubilligt man vilde give mig som en Fremmed Forkienesten, allerhelst siden den Indfødde vilde giødem for den halve Priis. Denne Fortienestes Kilde blev altsaa stoppet, og nu maatte jeg see mig om en nye Udvey. — Jeg forsøgte adskillige Ting, men nogle vilde ey lykkes for mig og nogle bleve ey antagne. Blant andet opfandt jeg at giøre Hiulbørre eller Skufkar, som de kunde bruge til at slæbe Sand, Steen m. m. afsted, som alt før blev baaret. Dette blev vel antaget. Jeg gik videre, og med Indbyggernes Hielp, saa got jeg kunde, fik sammenfusket en Arbeyds-Vogn, og ved et par tiltemmede Tyre lod den trække afsted; hvorfor jeg blev herlig belønnet, thi nu kunde man spare sig megen Umage. Endelig begyndte jeg at lære dem at legge Giødning paa Jorden, som ey hos dem var Brug. Dette loe man af i Førstningen. Regenten udviste mig et Stykke Jord, bød mig at dyrke det paa min Maade, og saa vilde han see Udfaldet. Jeg dyngede og pløyede det paa vor Viis

23

saa got jeg kunde, det blev tilsaaet, og Høsten skulde vise Udfaldet. Regenten besaae det adskillige gange medens det stod i Vext, rosede det, og tilstod der voxede mere paa mit Stykke end paa Naboernes, sigende: ifald det ved Høsten befandtes at holde Stik, skulde jeg med en særdeles Naade blive belønnet. Høsten kom, mit Korn blev afmeyet, jeg havde 3 gange mere paa mit Stykke end Naboerne paa et lige Stykke Agerland. Jeg blev opkaldet til Kongen og man var alt færdig at skride til min Belønning, da en giorde Hindring deri ved at sige, man maatte først bage af mit Korn, thi han befrygtede det maatte have en ond Smag, ihenseende til Giødningen. Dette Tvivlsmaal blev taget i Betragtning; saa enfoldige vare disse Folk. Der blev baget Brød af mit Korn og det befandtes ypperligt i Smag, nu var altsaa ingen Hinder tilbage. Jeg blev høyligen roset, man lovede mig en anseelig Belønning, og da Regentenr selv sagde til mig, at jeg havde giort mig ham og alle hans Underdanere forbundne; Saa tænkte jeg at blive ophøyet til den største Mand i Riget. Det stod nogle Dage hen, og jeg gik svanger med meget stolte Tanker. Men Læserne ville forundre sig over, at faae Udfaldet at vide, som i næste Blad skal berettes. —

Forsættelsen følger.

24

Avertissement. Forlæggerinden af disse Blade indbyder det gunstige Publicum,

om nogen skulde vilde behage at subscribere paa den hele Aargang af dette Blad, da hun, naar Subscribenternes Antal skulde blive klækkeligt, erbyder sig at besørge dem Bladene tilbragte i deres Huuse. Hun er at finde i No. 117 i Studistrædet, hvor alle For- og Eftermiddage paa dette Blad, som udgaaer hver Onsdag, imodtages Subscribtion, af

Mette Margrete Bie.

25

Den

fra Maanen hiemkomne Politicus. No. 4.

Endelig blev mig fra Regieringen tilstillet en Skrivelse af denne Indhold:

„Uagtet Jokul (a) er en Fremmed, saa dog i Betragtning af hans sandsynlige Forbedring ved Agerdyrkningen, have vi bestillet ham til Opsyns-Mand ved Agerdyrkningen og tilladt en og hver som vil at betiene sig af hans Raad, Daad og Veyvisning; og tillade vi ham af enhver som sig af hans Hielp betiener, for sin Umage at nyde den Tiende Part som Jorden bevislig yder mere, end den frembragte førend den efter hans Raad og Anvisning blev behandlet.

(a) Saaledes var det Navn man gav i Maanen, paa Jorden hedder jeg ellers Jochum. ——

26

Der manglede ey meget i at jeg efter dette Skriftes Igiennemlæsning havde fældet Taarer af Fortrydelse over dette Folkes Uskiønsomhed. Jeg ventede, og jeg troer at enhver i mit Sted havde giort det samme, for saa betydelig en Tieneste at have blevet rigelig aflagt og med en Æres-Titel benaadet, saasom enten General-Giødnings-Inspecteur, General-Ober-Agerdyrker, Grand Maitre de Koemøg eller noget saadant; dog det er sandt de dumme Bester i Maanen forstode ey Fransk. Ydermere saa indsaae jeg hvilken Egennytte der laae i deres Belønning, thi det stod i enhvers frie Villie, at bruge mig eller ikke. Havde det endda varet alle anbefalet absolutte at betiene sig af mig, kunde dog den 10de Deel af hele Landet have udgiort noget, men nu stod det i enhvers frie Villie. Udfaldet lærte mig og at Fordelen blev ikkun liden; thi der vare ikkun 5 som betienede sig af min Veyvisning, de andre dyrkede og giødede Jorden paa egen Haand efter min Maade, og den ene hialp den anden. Saa sammenholdende vare disse Folk og saa ukierlige imod en Fremmed, der dog havde bevist dem saa megen Tieneste. Min hele Fortieneste det første Aar var ikkun 250 Rdlr. Jeg begreb nok, at de ved saadanne smaae og uanstændige Belønninger vilde stryge mig om Munden og udlokke hvad jeg vidste, for siden at give mig en god Dag, naar de vare blevne kloge. -— Men jeg besluttede at sætte en Pind derfor, og da jeg indsaae at jeg ey med min Viisdom kunde opsvinge eller berige mig, bestuttede jeg at skiule den, og ey til

27

et saa utaknemmeligt Folk anvende den. Jeg blev mere og mere kied af at vare iblant dem, ja jeg begyndte hemmelig at hade dem og havde gierne spillet dem et eller andet Puds, ifald jeg ikkun havde tordet og kundet. —

Et fornuftigt Menneske er ey at skiertse med naar det bliver forbittret. Mesprise og Fornærmelse har giort mangen en til en farlig Borgere i det Land, hvor han vel behandlet kunde have blevet høyst nyttig. —

Jeg forfaldt til et slags Melancholie, og midt i blant Mængden var jeg enlig. Folkenes Omgang Leve- og Tænkemaade var mig baade mishagelig og mistænkelig. Jeg tænkte paa mit kiere Fædreneland, som er saa rigt paa Fornøyelser, Comoebier, Operer, Assembleer m.m. og her var ey engang en Kroe, hvor man ved en Potte Øll kunde fordrive Tiden. Havde endda Indbyggerne været smukke af Skabning som vi, saa kunde man dog havde lagt sig en Lisken til men Maanes Risse-lange lodne og langørede Fruentimmer kunde vist ikke opvække nogen Kierlighed.

Jeg begyndte nu at ønske jeg kunde komme fra dette uangenemme Sted, men det syntes neppe at være en Muelighed, mindre en giørlig Sag.

28

Jeg tænkte paa mit Skib, men det kunde ey istandsættes, Kuglerne vare i tu og naar jeg end kunde faae dem giorte, hvor fik jeg da en Luft-Pompe fra?

Den eneste Fornøyelse jeg nu kunde gjøre mig var at gaae omkring og betragte Situationen.

Ved denne Omvandring kom jeg hen til den benævnte Ariosts Dal, og jeg betragtede den meget nøye og saae mig allevegne om, forhaabende deri at finde noget merkværdigt, men jeg saae intet ualmindeligt.

Jeg gav mig i Tale med Indbyggerne om denne Dal. Deres eensstemmige Beretning var, at den var opfyldt med idel Spøgelser; thi man statuerede dem ligesaavel i Maanen som paa Jorden. Indbyggernes eensstemmige Beretning var, at der i denne Dal var en stor Hule, af hvilken man ved Midnats-Tider kunde høre en græsselig Lyd og en forfærdelig Knagen og Bragen. Denne Hule, sagde de, var en Bolig for idel onde Aander, og ingen torde nærme sig til den. Denne Betragtning giorde mig opmærksom, og uagtet jeg ikke nægtede Spøgelser, troede jeg dog paa dem med megen Indskrænkelse, og holdte fore, at disse dumme Folk, af Mangel paa physiske Indsigter, kunde holde det for overnaturligt, som dog i sig selv var gandske

29

naturligt. Jeg besluttede nøyere at undersøge denne Sag, og til den Ende eene og allene gandske stiltiende en Nat begav mig hen til denne Dal, hvor jeg imellem Haab og Frygt opbiede Udfaldet. Jeg opsøgte den omtalte Hule og fandt den gandske rigtig. Jeg satte mig ved Mundingen af den, og fornam jeg da, Kl. henved 10 1/2 Slet, at der af dens Mund udgik en gandske stille Luft ligesom af en Aande; denne blev efterhaanden stærkere og stærkere, og endelig henimod Midnat brusede den som en fuldkommen Hvirvelvind, og hørte jeg da i Hulen en grumme Raslen; og, saavidt jeg var mine Sandser mægtig, thi Frygten havde meget betaget mig, syntes mig igiennem Aabningen, som var gandske snæver, at see en Lysning inde i Hulen, der blinkede af og til ligesom en Lynild, og syntes indvendig fra Hulen af at komme. I en halv Times Tid var alt dette forbie, og gandske mat, deels af Angest, deels af Nattevaagen, kravlede jeg hiem saa godt som jeg kunde.

Da jeg kom hiem og begyndte at recolligere mig lidt, eftertænkede jeg den Sag nøyere. Den stille Luft som gik frem, og den paafølgende der lignede en Hvirvelvind, bevægede mig til at troe, at der maatte være en Hule under Jorden, som havde den Egenskab, at den var et Luftsvælg, og paa bestemte Tider trak til sig og igien pustede fra sig, da jeg giorde en Sammenligning imellem den og Ebbe og Flod paa Jorden. Jeg raisone-

30

rede saaledes: Man holder fore at Maanen ved sin Trykkelse paa Jorden foraarsager den Hævelse og Fald af Vandet, som vi nogle Steder paa vor Klode fornemme og betegne med det Navn af Ebbe og Flod; hvo veed nu, om ey vor Klode kan igien med en vis Slags Trykkelse paa Maanen foraarsage paa en eller flere Steder en Sammentrykkelse og Udvidelse af Luften, som foraarsage de Virkninger, som man ved denne Hule sporer? Sammenligningen havde en Slags Sandsynlighed. Jeg gik videre og tænkte: ved Ebbe paa Jorden finder man mellem er hvert og andet, som der tiltagende Faldende har levnet og ved Flod bragt op med sig; hvo veed om ey Luften i denne Hule kan trække noget med sig og ved Tilbagefarten levne et eller andet Betydeligt?

Jeg fandt denne Sats gandske rimelig og strax holdte jeg den før troelig, besluttede Dagen efter nøye at randsage denne Hule. Jeg faldt ved denne Betragtning i Søvn og drømte at jeg var inde i Hulen, og der fandt en stor Skat af Ædelstene, Guld og andre Rigdomme. Jeg grablede i Søvne saa troelig derefter, at jeg i det samme stødte min Haand imod Sengestolpen og derved opvaagnede, næsten ligesaa skamfuld over min forsvundne indbildte Rigdom som den der drømte at Fanden visede ham en Skat, og, til Kiendetegn paa Stedet, bad ham (reventer talt) giøre noget andet, hvilket han rigtig nok fandt i sin Seng da han opvaagnede, som et ubehageligt Liggendesæe.

31

Da jeg var opstaaet, fattede jeg strax den Beflutning at undersøge denne Hules Beskaffenhed. Jeg lavede mig til den Ende til at gaae derhen, og glemte ey at medtage adskillige Poser, hvori jeg vilde giemme den Skat jeg formodentlig kunde finde; thi Drømmen vilde mig ey endnu gandske ud af Hoveder, og sandt at sige var jeg fanatisk nok, for at ansee den som en Forvarsel om min forestaaende Rigdom.

Jeg kom derhen Klokken lidt over Elleve, og krøb jeg da heel møysommelig og bange ind i Hulen. Jeg mærkede jo længere jeg kom ind jo rummeligere blev den, dens Figur var Comisk eller Kegleformig, spids til den Ende jeg gik ind og bredere til den anden. Neppe havde jeg kravlet en Snees Skridt frem førend den omtalte sagte Luft kom mig i Møde, hvilken, som sagt, blev stærkere og drev mig igien tilbage lige til Aabningen, hvor jeg strax krøb ud, saa bange som en Hare; thi jeg troede at det var lutter Hexerie. Men da jeg havde fattet mig lidt og erindrede Klokkeslettet, blev jeg bestyrket i min Sammenligning imellem Ebbe og Flod, som alle 12 Timer indfalder. Jeg tog derfor Mod til mig, og saa snart jeg mærkede at der ey udgik mere Vind af Hulens yderste Aabning, krøb jeg atter ind; men hvad skeede, ligesom Luften forhen havde stødt mig tilbage, saa trak den mig nu med sig, og da den hele Bevægelse ophørte, befandt jeg mig ved Enden af en stor Aabning, fra

32

12

hvilken Lyset faldt ind i Hulen. Jeg gik ud af denne Aabning, og da saae jeg for mig en stor slet Mark og endeel Bierge, ved Hielp af min hos mig havende Kikkert, kunde jeg endog øyne Spidser af Taarne. Dette

giorde mig ubeskrivelig glad, jeg tænkte maaske: det er din egen Jordkugle den underjordiske Luft bringer dig til. Dette syntes mig endelig urimeligt, men dog saae jeg Leylighed at komme videre og maaskee paa et andet Sted at finde bedre Lykke.

Imidlertid førend Jeg gaaer videre, vil jeg dog berette Læserne om Curiositeter jeg forefandt i denne Hule, hvilke alle vare komne fra vor Jordklode, og paa hvilke jeg i næste Blad skal give en nøyagtig Fortegning.

(Fortsættelsen følger.)

33

Den fra Maanen hiemkomne Politicus. No. 5. Jeg gik tilbage igien ind i Hulen, som jeg nu til den

største Deel kunde oversee, formedelst den stærke Lysning som fra Aabningen ved den anden Ende faldt derind.

Mine Læsere skulde neppe vilde troe mig, naar jeg beretter de mange sælsomme Ting jeg fandt derinde, som deels laae sammendyngede, deels adspredde. Man skulde vel indvende, hvorfra disse Ting kunde komme og just paa dette Sted blive forvarede? derfor maae jeg tilstaae at jeg ey kan give nogen tilstrækkelig Grund, og med Skingrunde vil jeg ey behielpe mig. Der ere mange Ting til som vi ey begribe, men derfor kan være rigtige. Jeg er vis paa at ey den klogeste Roman-Catholiqve kan begribe Pavens Infallibilitet, men see om han ey derfore troer den. Der ere adskillige Ting som ingen Indvending taale, som for Exempel en gammel Matrones Beretning om Spøgelser, og en Munkes Prædiken om Mirakler; vil man troe dem, maae det skee frisk væk, bona fide, thi de kunde ey udholde nogen

34

Undersøgning. Saaledes er der med min Beretning om denne Hule og det deri forefundne: hvo som vil troe det paa min autorlige Forsikrking, giør vel, og hvo som ey vil det, maae giøre hvad han vil. Ubekymret baade om det ene og det andet vil jeg begive mig til Sagen, og meddele en udførlig Optegnelse af endeel af det forefundne; thi at opregne alt vilde blive mig umueligt, saasom jeg ey igiennemsaae den tusinde Deel, og ey i 3 Mands Alder, ja længere, kunde have blevet færdig med Alt.

Optegnelse

paa endeel af de i Hulen ved Ariostes Dal i Maanen forefundne mærkværdige Sager.

Først forefandt jeg paa den ene Side en heel Deel vel tilproppede Flasker fulde af adskillige klare Safter. Jeg tog den nærmeste og læste paa den:

1) Alle de oprigtige Taarer, som Christine Margarethe fældede den Gang hun blev skilt ved sin Mage (som ey findes paa Jorden). NB. De 5 sidste Ord stode paa delte Glas.

2) Den sammes Sørge-Taarer over sin Adsplittede; Halvdelen spildt paa Jorden.

3) De skadelige Draaber Skielmene gave de

Ærlige; afskyelige paa Jorden.

4) - - - (a) Bryst-Tinctur.

(a) Her var Papiret stødt i tu, og hvor disse Tegn findes, betyder det at jeg ey kunde læse Skriften.

35

5) Den Essenee, som * * * tog af hver Morgen for at blive tækkelig.

6) En Portion af det Vand, som ******* toede sine Hænder i, da han giorde sig uskyldig i ***** og *** Sag.

7) Ærligheds Sminke-Vand til de Falskes Ansigter, findes endnu nok af paa Jorden.

8) De Forglemmelses-Draaber, som D ** drak af 176*. da det glemte sin gamle Ret til H*****.

9) En politisk opiatisk Drik, som giorde halvgal og rusende den Gang man pantsatte K***** i

G*****.

10) En Potte af den Punche, som ***** drak af Harme og Blusel over sin vanartige Syster.

11) Den Saft som udflød af den gyldne Fugls Neb; (meget tyk).

12) - - - Olie som lindrer Pinen men giør Saaret udødeligt.

13) En Flaske af den klare Olie *** brændte i sin Lampe da han om Natten skrev Befalninger til Damon og Elskovs-Breve til Cloris.

14) Olie til Salmenis dunkle Øyne.

15) Det Vand, som Jøderne med Rette burde døbes i naar de apostasere.

16) Mixtur for Kaadhed, af den berømmelige Doctor Werecundus, som ey har været paa Jorden siden det 16de Seculum.

17) Den rette alchymistiske Tinctur, som forvandler Metaller til Guld; har aldrig forhen været i nogen andens end Kong Midæ Hænder, men nu skal sendes til Jroden anden Gang.

36

18) En Essence af den Beskaffenhed, at hvo som drikker af den, bliver opfyldt med Billighed; har ofte været forsendt til Jorden, men er altid igien stikket tilbage.

19) Præservativ imod Hyklernes Gift.

20) Præservativ imod Avind.

21) Kiøledrik ser Hevngierrighed.

22) Dvaledrik for Selvkloghed.

2z) Temperere-Draaber for Egenkierlighed.

24) En nedslagende Mixtur for Hovmod.

25) En Modgift for Vrede.

Paa disse 7 Flasker stod skrevet: Den sande Philosopie, som udgiorde Socratis heele Apothek, og ved hans Død blev optaget til Maanen.

26) Philippi Melanchronis blodrensende Draaber, som giorde ham saa fuld af Subtiliteter.

27) Luthers hiertestyrkende Draaber, som giorde ham saa frimodig.

28) Sexti Quinti Brystdraaber som han hostede efter da han var Cardinal, og talte tydelig efter da han blev Pave.

29) Mazarins Lemonade, som han blev saa koldsindig efter, Halvdelen sendt til ****. 30) Ludvig XIV. politiske Mixtur.

31) Carl XII. Morgen-Dosis, som giør Blodet uroeligt.

32) Knud den Stores Simulere-Draabcr.

33) Cromvels fanatiske Spiritus.

34) Dronning Elisabeths Sminke-Saft.

37

35) Knud den Helliges Hierne-Saft, optagen til Maanen den Gang han var saa dum at legge sig ud med Geistligheden.

36) Waldemars hemmelige Forbittrelses-Taarer over det, at han maatte ydmyge sig for Paven.

37) Dronning Christines Humor.

NB. Denne Flaske havde over 10 a 12 Couleurer, og ligesom man vendede den til, vistes en anden Farve.

38) Taarer, fældede over en sand Medlidenhed. NB. Denne Flaske var bitte lille og kunde neppe

indeholde en halv Unze.

39) En stor Flaske paa 3 Potter med den Opskrift: Den Sveed som flød af *****s Pande, da han arbeydede

paa den - - sk* Stats Opkomst.

NB. Da jeg saae nøye til, var denne Flaske gandske tom.

42) De Draaber Abimelech gav Fredegodus, som giorde ham saa forunderlig, at han loe af Glæde naar de andre græde af Sorg, og kyssede ham fordi han bortrøvede alle hans Eyendomme.

NB. Denne Flaske havde en Farve som Bourgogne-Viin.

Jeg blev kied af længere at rage imellem alle disse Flasker, jeg begav mig til en anden Side af Hulen, der laae en heel Deel Papirer, jeg bladede lidet iblandt dem og læste jeg da følgende Opskrifter:

1) Prins W*** af O*** rette Adkomst-Brev paa den E*** Krone.

38

2) Den rette og uforfalskede Original Afskrift af B*** Bog, aldrig seet paa Jorden.

4) St. Peders Bebrevelse for sig og Efterkommere, paa den Pavelige Stoels Besiddelse. 4) Gr. ***-***s Skiøde paa B***.

5) En sandfærdig Fortegnelse over alle de Regnskabs- og Oppebørsels-Betientere, som aldrig haver søgt nogen privat Intresse i deres Embede. NB. Jeg igiennemløb med Øynene dette Papir, men fandt ey andet fra først til sidst end dette: Aristides No. 1.

6) Tallet paa alle oprigtige og upartiske Dommere

(Til al Uheld var Papiret i Stykker og jeg fik ey Tallet at see).

7). Alle P*** H*** lærde Manuscripter, som

han agter at udgive ved Trykken, naar han er vel døed.

8) Udkastet til den nye L*** B***, saaledes

som den om et halvt Seculum skal komme for Lyset.

9) En Acte, som beviser den franske Nations

Prærogativ for andere, (i hele Acten stod ey andet) end disse Ord: vort Fortrin grunder sig paa Eders Taabelighed og Mangel af egen Kundskab.

10) Det eneste Original Morale, som i halvandet Seculo er udgivet. NB. Jeg aabnebe dette Manuskript nysgierrig, men fandt ey andet end lutter reene Blade,

39

11) Et Forslag til at forene alle Religioner i een, at indføre en fuldkommen Enighed i det Tydske Rige, at giøre Engelske og Franske, Danske og Svenske, Malthesere og Tyrker til et Folk og at samle 100de Hoveder under en Hat. Skrevet af en berømt Projectmager.

12) En accurat Beregning over, hvormeget menagerligere Broen over Themsen, Buen Retiro i Spanien og Statuen i***, kunde have været giort.

13) De rette Aarsager til den allevegne herskende Mangel paa Jorkloden, skiulte for dens Indbyggere.

14) En Astrologisk Udregning som fastsætter den Tid, naar Velstanden skal blive almindelig i ***, hvilket skal skee samme Aar som Seyladsen bliver opfunden fra Maanen til Jorden.

Saasom jeg ey forstod noget af dette ravgale Tøy ey heller havde Tid længere at opholde mig, gik jeg igien bort efter at jeg nøye havde betragtet Hulen.

Da jeg kom hiem overlagde jeg denne Hændelse nøye, jeg ansaae den som et Middel til at komme bort fra de utaknemmelige Maanens Indbyggere, og at forsøge min Skiebne videre paa denne Klode, hvortil en saa skiøn Leylighed aabnede sig for mig. Et var mig i Veyen, jeg havde ey de fornødne Penge; thi omendskiønt jeg intet manglede og havde 3 a 400 Rdlr. pr. Cassa som jeg havde fortient, saa syntes mig dog at det ey var tilstrækkeligt. Jeg vilde gierne være forsynet

40

med en god andeel Penge, paa det jeg kunde giøre Figurer paa det Sted jeg kom; thi jeg kunde ey vide hvordan Levemaaden var paa et andet Stæd. Det var ligesom en blæste mig i Øret at jeg paa et andet Stæd i Maanen skulde finde forfængelige og letsindige Indbyggere.

Nu var kun Spørsmaalet hvor jeg skulde faae Penge fra? Jeg fandt endelig Udveye; thi saasom aldrig nogen drømte om min Bortgang havde heller innen nogen Mistvil, og dette Folkes Hoved-Caracter var Ærlighed, og hvo som er ærlig selv mistænker sielden nogen anden.

Kort jeg fandt Udveye til, deels ved en Forskrækning jeg fik af Regieringen, paa Grund af et glimrende og fordeelagtig Project, deels ved privat Laan, at blive Mester af et par 1000de Rdlr. Hvorledes jeg med disse Penge rømte bort, er noget jeg skal berette Læseren i Fortsættelsen som følger.

P. S. Forlæggerinden som hidindtil har tabt ved disse Blade, udbeder sig Publici Bevaagenhed, paa hvilken der vil komme an om hun endnu kan forsætte dem, det Interessante i dette Skrift begynder nu først at aabne sig. Hun imodtager, som meldt, Subscription og lader Bladet Subscribenterne tilbringe, ifald deres Antal bliver tilstrækkelig til Trykkens Bekostning. Subscribtion modtages i No. 189 ved Nørre Vold hos Øxe-Smeden Lundberg af

Mette Margrethe Bie.